VIII. évfolyam. Arad, 1893. Május 10. Szerda. 107-ik szám.

ARADI KÖZLÖNY

Előfizetési árak:

Helyben házhoz hordva:		Vidéken postai szétküld:	
Egész évre	12 frt	Egész évre	14 frt
Fél évre	6 „	Fél évre	7. „
Negyed évre	3 „	Negyed évre	3.50
Egy hóra	1 „	Egy hóra	1.20

Kiadóhivatal:
Az „Aradi Nyomdatársaság", főut 51. sz. a., hová hirdetések, előfizetési pénzekés a kiadás körüli panaszok küldendők.

Hirdetések dija:
Hat h. petit sor egyszer . 6 kr | Bélyegdij külön . . . 30 kr
Minden következőnél . . 4 | Nyilttér sora . . . . . 15 „

Szerkesztőség:
Az arad-csanádi egyesült vasutak palotájában, hová a lap szellemi részét illető közlemények intézendők. Bérmentetlen leveleket csak ismert kéztől fogadunk el.
Kéziratokat vissza nem küldünk.

Arad szabályozása.

Arad, május 9.

Ha idegen ember Arad utczáin és terein bolyongva, figyelmére méltatja a város tagadhatatlan előnyeit, a harmadfél kilometer hosszuságot is meghaladó egyenes utczákat, kertekben gazdag telektömböket, az óriási tereket, a város belterületén ápolt gyönyörü ligeteket, stilszerüen emelt s még szebben fekvő köz- és magánépületeket, a rendkivül kedvező, sőt festői fekvést a Marosfelé, végül a tisztaságot és izlést, mely mindezeknek együtthatásában nyilatkozik, bizonyára be fogja ismerni, hogy ha van is Magyarországon vidéki város, mely, mint sokkal régibb, gazdagabb és népesebb község, mérkőzik vele a külső csin dolgában, olyan azonban egy sincs, mely egy valóban szép, egy nagyszabásu város föltételeit ugy egyesitené magában, mint Arad.

Ha — mint mondók — a figyelmes szemlélet ily elismerésre kelti is az idegent, aligha fogja leküzdhetni azon impresszióját, hogy Arad fejlődése- és szépülésében bizonyos bizarrság, szeszélyes ötletszerüség nyilvánul, mely czélzatosan látszik kerülni a rendszert, az egységet, mintha attól félne a város kiépülését szabályozó irányeszme, hogy az egység momentuma a keresettség, vagy egyhanguság bélyegét nyomná a pittoreszk képre.

Mert hogy ebben a pittoreszk ötletszerüségben, mely az idegen szemlélőnek lépten-nyomon eléje tárul, egyáltalán ne legyen czéltudatos, egységes irányeszme, hogy egy ilyen arányokban fejlődő városnak, mind Arad, ne legyen egy, a legközelebbi évtizedekre kiható egységesen átgondolt, elkészitett, megvitatott, kötelezőleg elfogadott szabályozási terve, arra a magyaros temperamentumot még oly jól ismerő és méltányló idegen sem merne gondolni.

Pedig ez nálunk igy van; ami czéltudatosan ötletszerünek, keresetten bizarrnak látszik, az valóban ötletszerü, keresetlenül bizarr, mert Aradnak csakugyan nincsen egységes szabályozási terve. Van az illetékes tényezőkben sok jóakarat, izlés, buzgalom, szakértelem, de mindamellett, vagy tán épen ezért, feleslegesnek találtatik az egységes irányban való fejlődést biztositó szabályozási terv.

Esetről-esetre állapittatnak meg minden momentuózusabb vállalkozásnak közelebbi körülményei, minden nagyobb épitkezésnél ugyszólván egy-egy ujabb, lokális szabályozási vita merül föl a bizottságokban s a közgyülésen, s a kellőleg nem tájékozott bizottsági tagok érdek vagy — ha nincsenek érdekelve — olyanok befolyásolása szerint foglalnak állást, akik érdekelve vannak.

Legközelebbi például szolgálhat e részben a törvénykezési palotának esete, mely bizonyára sokkal simábban folyik vala le, s a polgárság többségének óhaja is biztosabban érvényesül, ha ezen óhajnak erkölcsi hátterét egy oly részletesen kidolgozott s az idők folyamán állandóul érvényesitett szabályozási tervezet képezi, melytől lényeges eltérést nem igen lehet követelni. A másik esetet a »Polgári takarékpénztár« ajánlata s az annak elfogadásához kötött föltételek képezik egy uj utczának nyitása tárgyában. Ezen ajánlat fölött előreláthatólag hosszas viták fognak felidéztetni, s mivel a törvényhatósági bizottsági tagok legnagyobb része nem ismeri, de nem is ösmerheti alaposan az ügyet, a döntés az illetékes tényezők legjobb akarata mellett sem történhetik abból a szempontból, melynek első sorban, sőt egyedül kellene irányadónak lennie.

Nem vagyunk különben az Andrássyut szabályozási tervével sem. Itt egy ötletből, vagy a törvényhatósági bizottság jelenlevő tagjainak esetleges többségéből kifolyólag oly határozat hozathatik, mely a városnak teméntelen pénzébe kerül s gabnapiaczunkra halálos csapást mérhet.

Igy vagyunk hát a függő kérdésekkel, és semmivel sem jobban azokkal a tervekkel, melyek ma még csak a jövő zenéjét képezik ugyan, de kellő inicziativa, beható tárgyalások mellett hamarabb és a város helyes fejlődésének érdekében czél irányosabban lennének megoldhatók, mintha annak idején inczidentaliter merülnek föl és sem egy kész keretbe beilleszthetők nem lesznek, sem a közgyülés tagjainak azon alapos tájékozódásával nem intéztetnek el, melyet fontosságuknál fogva méltán igényelhetnek. Ilyen kérdések az uj-aradi vasuti hid, az Ovártér ármentesitése és szabályozása, a nyári szinház helyének meghatározása és épitése, a Ferdinánd-utczának egyenes vonalban való meghosszabbitása a vasuti indóházig, a vizvezetéki telep és az árvaház helyének meghatározása, stb.

E kérdések rendkivül fontosak és nincsenek sem az idő, sem a lehetőség határaitól olyan távol, hogy a közel jövőben foglalkoznunk ne kellene velük esetleg, és mégis alig képzelhetők egyenként egymástól elkülönitve helyesen megoldtatóknak. Mig ellenben, ha alapos elbirálás révén, érett megfontolással illesztetnek be városunk jövendő képébe, a résen levő magánérdek vagy tájékozatlanság nem teremthet megvalósitásuk alkalmával oly bevégzett tényeket, melyek a város helyes fejlődésének nagy kárára többé jóvá nem tehetők.

Ez állitásunk megokolásába már csak azért sem bocsájtkozunk, mert nem az a czélunk, hogy többé meg nem változtatható dolgok fölött rekriminációkat idézzünk föl, hanem az, hogy az ismét szőnyegen forgó számtalan fontos kérdés alkalmából figyelmeztessük a város ügyeit intéző köröket, miszerint haladéktalanul gondoskodniok kell egy általános szabályozási terv létesitéséről, különben oly mulasztásokat, hibákat követhetnek el, melyek a város érdekeire nézve végzetesekké válhatnak és soha többé jóvá tehetők nem lesznek.

Belföld.

Záró hadgyakorlatok.

Az ez idei záró hadgyakorlatok, a melyek szeptember első napjaiban Vasmegyében fognak végbe menni ő felsége jelenlétében és több napig tartanak, oly terjedelmet fognak ölteni, a minőre eddig hadgyakorlatoknál még példa nem volt. A bécsi és még egy hadtest egyesitve az északi hadsereget fogják képezni a gráczi és zágrábi hadtestekből álló déli hadsereg ellenében. Ez alkalommal sokkal nagyobb számu katona fog egymással szemben állani, mint két évvel ezelőtt Franczia országban és Oroszországban, mert ezuttal minden hadtest még egy harmadik honvéd-, illetőleg Landwehrhadosztályból is fog állani. A hadgyakorlatokra szánt területeknek nem egészen közepén, de mégis közelében — Kőszeg városában lesz szálva ő felsége a király az idegen állambeli katonai meghatalmazottakkal és ugyanott lesz fejedelmi vendége, a német császár is, kinek kiséretében valószinüleg ott lesz egyik sógora is. Ugyanitt fog lakni a hadgyakorlatok főintézősége. A két uralkodó lakását valószinüleg a katonai alreáliskola épületében fogják berendezni. A hadgyakorlatokat nagyszabásu lovassági gyakorlatok fogják bevezetni; egyuttal arra is alkalmat fognak nyujtani e záróhadgyakorlatok a hadbiztosságnak, hogy a nagy csapatoknak aránylag szük területen való élelmezése gyakoroltassék.

Az állami anyakönyvek.

Az állami anyakönyvekre vonatkozó törvényjavaslat tárgyalását ma tartandó ülésében folytatja a képviselőház közigazgatási bizottsága. A mai ülésen előreláthatólag be lesz fejezhető a törvényjavaslat fölötti általános vita, a részletes tárgyalás azonban több ülést fog igénybe venni és igy alig van kilátás reá, hogy a másik két bizottság, az igazságügyi és pénzügyi is, a melyek szintén meg vannak bizva a törvényjavaslat előzetes tárgyalásával, még a nyári szünidő előtt eleget tehessen feladatának.

A főrendiház a költségvetésről.

A főrendiház pénzügyi bizottsága az 1892. évi költségvetésről beterjesztett jelentésében ismertetvén a költségvetési előirányzat részleteit, a következő konkluziókhoz jut.

A felsoroltak bizonyságai annak, hogy bár közigazgatási, igazságszolgáltatási, közgazdasági és közmüvelődési törekvéseink nagyobb mérvben nyernek kielégitést s a tisztviselők anyagi helyzetének javitására is, a mi a mostani viszonyok közt lehető volt, megtörtént: oly bevételi többletek állanak rendelkezésre, melyekben a fentebbiekkel kapcsolatos kiadások rendes viszonyok közt ellensulyozásukat találják. S igy az államháztartási egyensuly fenntartása a költségvetés alapján annál fogva is biztositottnak tekinthető, mert a kiadási tételek lehetőleg alkalmazkodnak a tényleges szükségletekhez s a bevételek oly összegekben tétetnek számitásba, hogy az 1891. évi zárszámadás-eredmények azokat, az egyenes adóknál 5.860,000, a fogyasztási és italadóknál 6.230,000, a bélyegnél és jogilletékeknél 1.645,000 frttal meghaladják. Ezekből látható az is, hogy állami jövedelmi forrásaink az intézményeinknek az állam konszolidacziója érdekében szükségelt korszerü átalakitásával s a minden téren igényelt fokozatos haladással kapcsolatos költségek biztositására alkalmasak. De hogy bevételeink a növekedő szükségleteknek megfeleljenek, lehetőleg biztositassanak s állandósithatók legyenek: szükséges, hogy egyfelől egyenes adóink egyenletesen vettessenek ki, másfelől, hogy fogyasztási adóink s az illetékügy lehetőleg egyszerüsittessenek, minden megbizhatlan tényezőtől s kezelési nehézségtől mentesittessenek. Ez pedig az adókezelési törvények módositása mellett a közigazgatási reformmal szoros összefüggésben áll. E helyütt rámutatva erre, a költségvetést elfogadásra ajánljuk. Egyébként el nem mulaszthatjuk elismerésünknek adni kifejezést a kormány ama magatartása felett, melyet az államháztartásunk kedvező mérlege indokából támadt követelményekkel szemben elfoglal, mivel nagyfontosságu feladatnak tartjuk féltékenyen megőrizni az államháztartásban elért egyensulyt, melyet habár czélszerü, de elodázható reformok kedvéért sem szabad koczkáztatni.

—

Megrendelt hazudozások.

A P. N. ismét egy levelet füzött a tendencziózus füllentések körül szerzett babérjaihoz. Hétfői számában ugyanis azt ujságolta, hogy Héderváry horvátországi bán kategoricze kijelentette volna, miként ő nem vállalkozhatik arra, hogy Horvátországban akár az állami anyakönyvelést, akár a zsidók reczepczióját behozza. A „B. C." következő hivatalos czáfolotát hozza a tendencziózus hazugságnak.

A „Pesti Napló" ma egész történetet beszél el Khuen-Héderváry gróf horvát bán állitólagos nyilatkozatairól; igy p. o. hogy Horvátországban az egyházpolitikai javaslatokról mit sem akarnak tudni, stb. Ennek ellenében a leghatározottabban állithatjuk, hogy a horvát bán egyáltalában nem ez ügyben jött a fővárosba, hanem egészen más fontos kormányzati ügyek miatt, a mint ez egyébiránt igen gyakran meg szokott történni. Az egyházpolitikai kérdésekben tudvalevőleg Horvátországnak teljes autonomiája van. Mihelyt e kérdések Horvátországban is aktuálisakká válnak, semmi kétség sincs a felett, hogy mindezen ügyek ugyanazon elvek szerint fognak rendeztetni, melyek szerint Magyarországon rendeztetnek. Hogy egyébiránt a „Pesti Napló" mily rosszul van informálva, eléggé kitünik már abból is, hogy egyáltalában nem tudja, hogy a zsidók reczepcziója p. o. Horvátországban már régóta törvénybe van iktatva."

A főrendiház ülése.

— Az „Aradi Közlöny" eredeti tudósitása. —

— május 9.

Ma végre eljutott a főrendiház a budget-törvény tárgyalásáig. A szőnyegen forgó egyházpolitikai kérdések érthető érdeklődést keltettek e tárgyalás iránt, amennyiben hire járt, hogy ennél a főrendek kifejezést fognak adni saját külön felfogásuknak, annak a sötét maradiságnak, amely ezt a testületet élő anakronizmussá tette.

Nos hát megtörtént.

A derék főrendek rozoga fringiáikkal a porondra keltek, s jobb ügyhöz méltó lelkesedéssel indultak ellene, nem a szőnyegen levő budget-törvényjavaslatnak, hanem az egyházpolitikának.

Ezen az emlékezetes ülésen Szlávy József elnökölt. A kormány teljes számmal ott volt.

Szapáry Géza gróf beszélt elsőnek. A kormány pénzügyi politikáját helyesli, de nem egyházpolitikáját. Egy nagy kirohanás után határozati javaslatot terjeszt be, mely szerint a főrendek helytelenitik a kormány egyházpolitikáját, de a költségvetést megszavazzák az államháztartás rendes folyása édekében.

Dessewffy Aurél gróf, a nemzetipárt korifeusa mulatságosnak tartja az egyházpolitikai programm olyan álláspontját, hogy jövőre keresztényből — zsidó lehessen! Erről nem lehet komolyan beszélni. Bizalmatlanságának kifejezéséül szükségesnek tartja Szapáry Géza gróf inditványát ugy módositani, hogy a főrendek még csak a költségvetést sem fogadják el.

Zichy Antal volt a következő szónok, aki az egyházpolitikai programmért bizalmát fejezte ki a kormány iránt.

Schlauch Lőrincz nagyváradi püspök nagy beszéddel kelt ki a kormány egyházpolitikája ellen, melyet veszedelmesnek és minden tekintetben károsnak mond.

Teutsch erdélyi püspök szintén ellene van a polgári házasságnak.

Csáky felelve Szapáry Géza felszólalására, hogy mért nem hagyja ott helyét, önérzettel megjegyezte: leleplezetlen őszinteséggel kijelenthetem, hogy háromszor nyujtottam már be lemondásomat, de illetékes helyen sohasem fogadták el. A miniszter ez önérzetes kijelentését viharos helyeslés és éljenzés fogadta.

Zay Miklós református létére sem fogadja el a polgári házasságot.

Szontagh Pál a kormány politikáját üdvözli s javaslatait megszavazza.

A vitát holnap folytatják.

A képviselőház ülése.

— Az „Aradi Közlöny" eredeti tudósitása. —

— május 9.

Kezdete d. e. 10 órakor.

Elnök: Bánffy Dezső br.

Jegyzők: Eszterházy Kálmán gr., Josipovich Géza, Horváth Adám.

A kormány részéről jelen vannak: Wekerle Sándor miniszterelnök, Szilágyi.

Felolvasták és hitelesitették a mult ülés jegyzőkönyvét.

Elnök bemutatja a kérvényeket. — Kiadták a bizottságoknak.

Bemutatja Károlyi István gróf levelét, melylyel a vizügyibizottság elnökségéről lemond. Tudomásul vették.

Bemutatja a főrendiház jegyzékét az elfogadott javaslatokról. — Felterjesztik szentesités végett.

A ház ezután harmadszori felolvasásban is megszavazta a községi és felekezeti tanitók fizetéséről, ugyszintén a horvát gyógyfürdőkről szóló javaslatot is.

Következik

a sommás eljárás

tárgyalása.

Babó Emil szerint egész jogrendünk bajban szenved s ezen a bajon foldozással segiteni nem lehet. A minisztertől elvárta volna, hogy, mint a kinek módjában van magasabb szempontbóltekinteni igazságszolgáltatásunkat, ennek a magasabb szinvonalnak megfelelő reformokkal segitsen a meglevő bajokon. A szóbeliség behozatala tényleg egészséges re-

TÁRCZA

— Május 10. —

A hadnagy bankárja.

[8] Irta: Ziemssen Lajos.

— Az „Aradi Közlöny"-nek forditotta: Ursics Darinka. —

Október 1-én a dandárparancsnok megnyitotta termeit az ugynevezett „dandár"-bállal, mely igen látogatott szokott lenni, mert a hölgyek szivesen jelentek azon meg, mert tánczosokban nem volt hiány, a fiatal tisztek tudták kötelességüket, s kivivták ugy feljebbvalóik, mint a hölgyek megelégedését. Hersfelden is megjelent s a ház urnője kegyesen, a parancsnok meg majdnem szivesen fogadta. Dolgozata nem régen jelent meg a „Kamerad" hasábjain, a szerkesztő ügyesen ráirányitotta a figyelmet, s közbenjárásával külön könyvalakban is megjelent. Nem csoda tehát, hogy az iró, — ki hires emberré lett, kitüntetéssel fogadta az érdemes szerkesztőt s legszivesebben mindjárt irodalmi társalgást kezdett volna meg vele; de a zene csábitó hangjai figyelmessé tették háziuri kötelességeire s röviden szólt:

— De mára elég erről! Ez este csak a hölgyek szolgálatában álljon, s hogy el ne késsem, mindjárt egy fiatal szeretetreméltó hölgy lovagjává avatom, ki e szezonban lett bemutatva s igy még igen kevés ismeretsége van a maga társai közt. Különben ő igen bájos s üde, mint egy fakadó rózsa, nem lesz nehéz számára tánczosokat találni. Jöjjön! jöjjön! mintha ott látnám Terpsichore szobra megett világos kékben ezüstpikkelyekkel, ha nem tévedek s fehér rózsák hajában — pompás, de hisz itt van! — Kedves kisasszony, engedje meg, hogy bemutassam önnek ezredünk legkedvesebb tisztjét, kit ezuttal ez estére lovagjául avatok: Hersfelden lovag bemutatom Mellish Katalin kisasszonynak, a társaság legfiatalabb s legszebb virágának. Iparkodjék a kisasszony megelégedését kiérdemelni!

Még egy mosoly a fiatal hölgy s lovagja felé s az öreg ur eltávozott, hogy vendégeit fogadja.

Hersfelden, mialatt a bemutatás történt, szemeit csodálattal határos tekintettel szegezte a fiatal leányra. Mily gyönyörüen fejlődött ki az édes gyermekleány, ki még néhány hónappal ezelőtt oly kiváncsian nézett erszényébe. Vagy csak ez öltözetben, e környezetben tünt fel másnak? Ki előtte ült kecsesen, hátradőlve székében, világos ezüsttel átszőtt gazéba burkolt karcsu termettel, karján s nyakán értékes türkisz-ékszerrel, gyönyörü szőke hajában fehér rózsákkal, már nem volt az ő „kis bankárja", nem az, ki annyira örült az ő megtérésének s kivel oly kedélyesen elmulatott: ez egy fiatal, nagyvilági, ragyogó szépségü nő volt, kivel szemben miként találhatná még a kellő hangot?

Mig Hersfelden ezekre gondolt, Katty kedves bátortalansággal emelte rá szemeit s mosolyogva mondá:

— A véletlen másodizben helyez a maga oltalma alá, hadnagy ur; nem lesz ez magának terhére?

Ez volt az a régi, édes hang, mely még mindig csengett füleiben; ez az a gyermekes, bizalmas pillantás, mely oly mélyen hatott szivére: mindkettő lelkéig hatott s véghetetlen boldogsággal töltötte el. S most mellette ült s az édes hangot hallgathatta; majd meg a táncz zürzavarában vele repült a termen keresztül s ekkor minden oly kicsinynek tetszett neki, hisz karjaiban nyugodott az, ki életét kedvessé, értékessé, ki öt boldoggá tenné!

— Gyönyörü pár — mondá a háziur nyájasan a vele társalgó Mellishnek, ki egy ideig szemeivel követte leányát. A leggyönyörübb leány, milyet aligha láttam! De ő is igen derék fiatal ember! Kitünő tiszt! Még carriére-reje is lehet! Most szerkeszti egyik lapunkat s ezt olyan körültekintéssel, olyan ügyességgel — hogy csakugyan — kitünő!

Mellish szótlanul intett fejével.

— Megnyerő külsejü — mondá kis szünet után, de szemeit nem vette le róluk, — régi családból való?

— Persze! Hires család sarja. Kitünő atyja, mint ezredes a csatatéren esett el. Anyja, H. bárónő, korán halt meg, gyengéd, finom nő volt, jól ismertem. Ép ilyen szép szemei voltak!

— Hm! — Szolid?

— Amennyire én tájékozva vagyok, ezredében ő az egyetlen a tisztek között, kinek fizetése fedezi kiadásait, kinek nincsen adóssága, söt megtakaritásra is jut!

form, de ezt is megbénitja avval, hogy nem az egész vonalon tervezi azt. Ha már a pörös ügyek 95 százalékát behozhatónak tartja a szóbeliséggel, mért nem hozza ezt be a másik 5 százalékra is? Azt mondja az előadó, hogy az egész vonalon életbe léptetett szóbeliség nagy megrázkódtatással járna. Ellenkezőleg, ép igy lesz megrázkódtatás, mert az ujitáson most egyszerre átesnék biróság, ügyvédi kar, mig a jelen koncczepczió mellett kétszer kell átesniök az ujitással járó kellemetlenségeken. De hát az igy van, ha a miniszter elfelejti igéretét, mert nem azt adja, a mit igért. (Helyeslés balfelől.)

Szilágyi Dezső a förendiház miatt, a hol neki is meg kell jelennie, képtelen a vita e korai stádiumában szólni. Babó azzal az illetlen hasonlattal fejezte be beszédét, hogy szóló a feledékenység lépcsőjén halad lefelé, mert nem azt adja, amit igért. Eppen ezzel azt bizonyitja, hogy ő a feledékeny, mert szóló ezt a reformot, s igy igérte. Babó amiatt is panaszkodott, hogy másutt az ügyvédeket különbül méltányolják mindenütt, mint nálunk. Utalt Angliára. Hát ebben is tévedett. Anglia birói szervezete egészen más és a mienkkel össze nem hasonlitható. Egyébként pedig ő több ügyvédet nevezett ki, mint amennyit kineveztek a legutóbbi 15 év alatt. Az bizonyos, hogy a hivatottság nélkül való ügyvédekre ő sem reflektál. (Helyeslés.)

Remete Géza: Okos ügyvéd nem is jelentkezik. (Derültség.)

Elnök: Ne tessék minduntalan közbeszólani. (Helyeslés jobbfelől.)

Szilágyi Dezső: Komolyabb ellenvetés, hogy ezt a javaslatot a járásbiróság nem fogja kibirni. De hisz épen azért, erre a körülményre való tekintettel igyekszik a járásbiróságokat személyszaporitással erősiteni és erősiteni avval, hogy a birákat gyakoroltatja az időszaki táblához való beosztással, stb. (Általános helyeslés.) A felebbezés fölhányt szemrehányásaival ugy vagyunk, hogy ezek is igaztalanok. Épen, és egyik érdeme a javaslatnak, hogy ebben a tekintetben is javit. (Helyeslés.) Horváth Lajos kérdésére reflektálva, mindjárt elsőnek azt az argumentumot czáfolja, hogy a reform csak részleges s ezért nem fogadja el azt. Hiszen épen akkor volna nehéz a reform életbe léptetése, ha azt egyszerre tennők az egész pörös eljárásra. Épp oly kevéssé áll az az érve, mintha nehézség, visszásság lesz a kétféle eljárás. Hisz most még többféle van és ez egyszerüsiti az eddigi különböző eljárásokat. (Igaz! Ugy van! jobbfelől.) Horváth kifogásolta a reform beleillesztésének módját is. Ez sem elég ok arra, hogy ezért a javaslatot elvessék. A beillesztés módja a lehető legjobb s Horváth a maga álláspontjával magára maradt, mert még az ellenzéki tagok is szóló álláspontját foglalták el a bizottságban. A pör előkészitésének az a módja, amit Horváth követel, csak bonyolitaná a helyzetet és olyan állapotokat teremtene, amely csak nyüg volna. Ezt a reformot ama megnyugvásban terjesztette a ház elé, hogy ez a reform egy nagy lépés előre, a melynek alapján a többi reformok könnyebben felépülhetnek.

Horváth Lajos azért nem fogadja el a javaslatot, mert a sommás eljárás alá utaltatnak olyan ügyek is, amelyek nem tartoznak oda.

Öt percz szünet után

Polonyi Géza: Kimeritőleg kivánja szintén a reform elveit. Elismeri, hogy a javaslat bizottsági tárgyalásánál az igazságügyminiszter rendkivül előzékeny volt s az eredeti javaslat rendkivül sok módositáson ment keresztül. A szóbeli eljárás az egész világon az eredeti; az irásbeliség eltörlése nem reform, csak visszatérés az ősök szokásához. Annyi igaz, hogy a magyar igazságszolgáltatás a legujabb időben teljesen az irásbeliségen épült. De meg kell emlékeznie arról, hogy a magyar törvényhozás már régen állást foglalt a szóbeliség mellett. Bizonyitja ezt nagyon sok törvény: a szőlődézsma váltságról, a válópörök eljárásáról stb. Az 1868. 54. törvény életbeléptetése után mozgalom indult meg a szóbeliség életbe léptetése mellett. Tizenhárom év előtt utasitotta a ház a kormányt, hogy a szóbeliség nyilvánosság elvére fektetett perrendtartást dolgozza ki. Ma pedig, egy képviselőházi határozat után, kapunk egy zseniális javaslatot.

Az egész törvényjavaslatot karakterizálja, hogy már most nyujt be hozzá a miniszter novellát. Szives készséggel elismeri, hogy a javaslatnak vannak jelentős előnyei is. Ilyeneknek tekinti a szóbeliség és nyilvánosság életbeléptetését, a bizonyitásnál az esküttétel eltörlését helyesnek tartja. A javaslatnak az a rendelkezése, mely a kötelező jogvédőt irja elő, szintén örvendetes haladás.

*

Budapest, május 9. (Saját tudósitónk távirata.) A képviselőházi ülés további folyamáról tudósitónk a következőket sürgönyzi:

A képviselőházi ülést **Polonyi** végig beszélte.

Megyei közügyek.

A közigazgatási bizottság ülése.

— A vármegyén. —

Aradvármegye közigazgatási bizottsága tegnap délelőtt tartotta rendes havi ülését, melyen Fábián László főispán elnöklete alatt jelenvoltak: Szathmáry Gyula alispán, Ormos Péter, Dálnoki Nagy Lajos főjegyző, Varjassy Arpád kir. tanfelügyelő, Bánhidy Antal báró, Bohus István, Schwób Aurél tiszti főügyész, Vannay János árvaszéki elnök, Krausz József pénzügyigazgató, Issekutz Károly dr megyei főorvos, Parecz György kir. ügyész, Baross Ferencz dr és Lengyel Sándor dr aljegyzők stb.

Elnöklő Fábián László főispán az ülést megnyitván, olvastatott és tudomásul vétetett az alispán április havi jelentése, mely szép szavakban emlékezik meg a lángok által elhamvasztott Pécska községről, s a könyörületről, melynek szép eredményét a károsultak rendelkezésére bocsátotta. A jelentést egész terjedelmében közölni fogjuk.

Vannay János árvaszéki elnök jelenti, hogy maradt márczius hóról 1768 árvaügy, befolyt a mult hóban 1511 ügydarab, melyből elintézés alá került 2007, hátralékban maradt 1272 ügydarab. Az árvapénzek különböző pénzintézeteknél vannak gyümölcsözőleg elhelyezve.

Varjassy Arpád királyi tanfelügyelő jelenti, hogy az elmult hóban meglátogatta a községi iskolákat, s azokat nagyobbára rendben találta. Az eleki iskoláról a következőleg nyilatkozik: „Örömmel emelem ki az eleki községi népiskolánál tapasztalt példás rendet és fegyelmet, valamint a legdicséretesebb tanitásbeli eredményt. Az eleki községi iskolaszéknek azon hazafias és a község érdekében hozott határozata, hogy a tannyelv a felső osztályokban magyar legyen, máris fényes és teljes eredményhez vezetett. Ugy az iskolaszéket, valamint a tanitótestületet a legmélyebb elismerés illeti.“

Issekutz Károly dr megyei főorvos sajnálattal jelenti, hogy az egészségügyi viszonyok az elmult hóban ismét hanyatlottak, mi a kanyaró járványszerü fellépésének tulajdonitható. A mult hóban 83 halálozással több fordult elő, mint márcziusban. A vörheny és influenza csak szórványosan jelentkezett. Betegedett 1733 gyermek, 1113 felnőtt, összesen 2886 egyén; ebből felgyógyult 1919, javult 226, meghalt 224, ápolás alatt áll 313 egyén.

Krausz József pénzügyigazgató jelenti, hogy az elmult hóban befolyt egyenes adóban 29,380 frt 49 kr, hadmentességi dijban 94 frt 29 kr, mi a márczius havi eredményhez képest tetemes többletet mutat fel. Tudomásul szolgált.

Pálffy József kir. főmérnök jelenti, hogy az állami utakon a munkálatokat megkezdték. Az utak állapota kielégitő. Tudomásul vétetett.

Parecz György kir. ügyész jelenti, hogy a mult hóban letartóztatva volt a központi fogházban 95 férfi, 8 nő, összesen 103 egyén; ezek közül munkával foglalkozott 19 egyén. Beteglétszám 6.

Schwób Aurél tiszti főügyész beter-

— Hm! — ritka tünemény!

— Ép ezért mindenki buzgalommal van iránta s feljebbvalói büszkék reá! Már a legközelebb — magunk közt maradjon — soron kivül előléptetik! Fehér holló, kedves Mellish!

— Csakugyan — látom — igen, fehér holló, hm!

Az urakat a játékasztalhoz hivták.

Az este igen kellemesen telt el. Minden „csodás pompás“ volt, ahogy Katty egy iskolatársnőjének fülébe sugta. De a legfelségesebb mégis csak a cotillon volt, (melyet Katty véletlenül Hersfeldennel tánczolt) a hogy akkor mulatott, az meg éppen páratlan volt.

Katty a boldogságtól ittasultan tért csendes szobájába.

Még jó sokáig elgondolkozott a felséges estén, mikor végre a pirkadó hajnal nyugalomra intette. Szobájába menet boldogságában vigan odaszólt a papagályhoz:

— Édes Jackym! — mire ez mint valamely pontos ör, komolyan viszonzá:

— Hadnagy ur!

Fülig pirulva sietett Katty nyugvóhelyére.

*

Ez emlékezetes estét követték más mulatságok is, bálok, estélyek, hangversenyek, pompásan sikerült jégünnepélyek, szükebb körben rendezett szinielőadások. Katty majd mindegyikben résztvett atyjának széles ismeretsége folytán s csodálatos, Hersfelden hadnagy is mindenütt ott volt s nem is nagyon messze Kattytól, kit azonban ez éppen nem zavart. Már annyira megszokta az elkerülhetlent, hogy ha valamely társaságba ment, az első volt meggyőződni arról: vajjon Hersfelden ott van-e? S ha ott volt, nem sokáig késett s ott termett Katty oldalánál. Vonzó társalgása, csak kevéssé rejtett hódolata boldoggá tették Kattyt, kinek arcza csak ugy ragyogott, ha a hadnagy társaságában volt! — Oh igen, gyönyörüen telt el a tél, olyan gyönyörüen, miként a nyár még soh'sem, bár Katty azelőtt mindig ennek örült legjobban.

December első napjaiban Hersfeldent főhadnagynak nevezték ki, mely kitüntetésnek Katty végtelenül örült. Ezzel együtt még egy rendelet, melyben György királyi herczeg ő fensége szárnysegédjének neveztetett ki, oly kitüntetés, mely eléggé bizonyitotta feljebbvalói megelégedését.

Hersfelden igen boldog volt s szivesen vette barátai üdvözletét, kik mind őszinte részt vettek örömében. Felette kellemesen hatott reá a meggyőződés, hogy barátai őszintén osztozuak örömében, bár ő soronkivül lett előléptetve s még más kitüntetés is érte. A hálás Weiderode öröme meg éppen nem ismert határt. S mikor hosszabb időre szabadságoltatván magát, meleg kézszoritással bucsuztak el egymástól, igy szólt a kitüntetethez:

— Maga legyen az egyetlen, kinek irni fogok s erre büszke lehet! Mert a mindenkiben meglevő ellenszenv a levélirás iránt nálam óriássá nőtte ki magát. A mi a váltót illeti, magától értetődik, idején beváltom.

Mindezek mellett is ő nem irt, mit Hersfelden a levélirás iránt való ellenszenvének tulajdonitott, a váltóra meg nem is gondolt. Ő tudta, hogy Weiderode kötelességéről nem fog megfeledkezni s ez neki elég volt.

Elérkezett december 22-ike.

Estefelé volt, Katty éppen kedélyesen társalkodott atyjával, mikor belépett Bolton, hogy a napi ügyeket előadja. Katty szokása szerint bennmaradt s egy ujság olvasásába mélyedt s igen jól mulatott az opera-előadás birálatára, melyben egy közepes énekesnőt, ki különben szépség-számba ment, dicshimnuszszal zengedeztek körül, amikor heves hangok ütötték meg fülét.

— Nem irtuk-e már meg e czégnek, hogy efféle dolgokkal ne alkalmatlankodjanak?

— Igen! A váltót ők fedezték. Sajnos azonban, a váltó valódisága kétséges. Az elfogadó be nem váltotta s nincs is helyben.

— Ki az?

— Weiderode hadnagy, a 3-ik gyalogezredből.

— Mindig csak a régi nóta? Van-e giraló?

— Hersfelden főhadnagy.

— Hm! Fizetnie kell! — Mennyiről szól?

— 2250.

(Vége következik.)

jesztette a tiszti ügyészség mult havi ügyforgalmának táblázatos kimutatását.

Apró ügyek és adóleirások elintézése után az ülés véget ért.

Tanügy.

(—) **Mellékkereset néptanitók részére.** Az ipari és gyári alkalmazottaknak betegség esetén való segélyezéséről szóló 1891. évi XIV. t. cz. alapján szervezett kerületi betegsegélyző pénztárak székhelyei sokszor távol esnek a pénztárhoz tartozó területen levő egyes községektől. Miért is szükségessé vált, hogy a pénztár székhelyétől távol lakó tagok a járulékokat az igazgatóság által kijelölendő ott lakó bizalmi személynél fizethessék be, ki is a nála begyült összegeket a kerületi pénztárba beszolgáltassa. A kerületi betegsegélyző pénztárak főleg azon irányban igénylik ily bizalmi személyek közremüködését, hogy a községbeli kisiparosok és kereskedők részéről az alkalmazottak után fizetendő csekély heti járulékokat az illető bizalmi egyén összegyüjteni és időközönkint a kerületi pénztár az illető községben megbetegedett tagnak ellenőrzésével s az ezen tagnak járó táppénz kifizetésével is megbizhatná a bizalmi férfit. Minthogy kisebb községekben a néptanitók hivatali kötelességüknek elmulasztása nélkül teljesithetik ezen teendőket s a részükre megállapitandó mérsékelt dijazással javadalmukat gyarapithatják a vallás és közokt. m. kir. miniszterium körrendeletileg intézkedett, hogy a felekezeti iskolák tanitói részére az illető felekezeti hatóság, az állami és községi néptanitók részére pedig a kir. tanfelügyelő esetről esetre meg adják az érintett teendők elvállalhatására szükséges irásbeli engedélyt.

Időjárás.

Légnyomás: reggel 7 órakor 763.2 mm., délután 2 órakor 764.0 mm. **Hőmérsék:** reghel 7 órakor C° + 6.8, délután 2 órakor C° + 11.5. **Szél iránya és ereje:** reggel 7 órakor EN. 2, délután 2 órakor EN. 3. **Felhőzet:** reggel félderült, délután többnyire borult. **Csapadék az utóbbi 24 órában:** 10 miliméter.

Időjóslás a mai napra.

A központi meteorologiai intézetnek Aradra küldött táviratai szerint a mai napra a következő időjárás várható:

— Május 10. —

Változó felhőzet. — Hüvös. — Jelentékony csapadék nélkül.

HIREK.

Május 10. Szerda. Róm. kath. naptár: R. Antal. — Protestáns naptár: R. Antal. — Görög-keleti naptár (április 28.): Józon. — A nap kél 4 óra 31 perczkor, nyugszik 7 óra 22 perczkor.

Szabadságharczi ereklyék orsz. muzeuma (szinházépület, II-ik emelet) nyitva mindennap délelőtt 9—12 és délután 2—4 óráig.

Kölcsey-Könyvtár nyitva van kedden és szombaton 3—4-ig és pénteken 11—12-ig. Helyiség: polgári iskola, földszint.

☛ **Az „Aradi Közlöny"-re** *előfizethetni bármely naptól, egy hóra 1 forintjával, vidéken postai szétküldéssel 1 frt és 20 krajczárral. A fürdőidény alatt a kiadóhivatal pontosan megküldi az „Aradi Közlöny"-t az esetben is, ha az előfizető tartózkodási helyét többször változtatja. Levelezőlapon nyilvánitott kivánságra a kiadóhivatal a lapot 8 napon át dijtalanul bárkinek megküldi.*

— **A hivatalos lapból.** A király dr Wolafka Nándor makariai választott püspöknek, nagyváradi latin szertartásu mesterkanonoknak, Szent László királyról nevezett nagyváradi prépost és debreczeni plébánosnak, az általa birt és a Boldogságos Szüz Máriáról nevezett királyhelyi czimzetes apátságról való lemondását tudomásul vette és az igy megüresedett czimzetes apátságot Szakszó Rezső nagyváradi kanonoknak és békési főesperesnek dijmentesen adományozta. Tallián Gyula Somogyvármegye alispánját, ugyanazon vármegye főispánjává nevezte ki. Szuhányi János egri törvényszéki birónak pedig saját kérelmére történt nyugalmaztatása alkalmából, a birói pályán szerzett érdemei elismeréseül, a kir. tanácsosi czimet dijmentesen adományozta.

— **Városi közgyülés.** Aradváros törvényhatósági bizottsága ma délután 4 órakor tartja meg Fábián László főispán elnöklete alatt május havi rendes közgyülését. A mai közgyülés határoz több érdekes tárgy között a Jókai piszpolgársága tárgyában benyujtott inditvány felett is. Mint halljuk, az inditványt egyhangulag fogadják el. Az aradi redout kérdését is közelebb hozza egy lépéssel a megvalósuláshoz a mai közgyülés, a menynyiben tárgyalás alá veszi s bizonyára kedvezően intézi el az aradi polgári takarékpénztár utczanyitás iránti kérvényét.

— **Keresztjáró napok.** A róm. katholikus egyház most ünnepli a keresztjáró napokat körmenettel. Az első ilyen nap hétfőn volt, mikor azonban az esős idő folytán nem vonulhatott ki a proczesszió. Ma azonban kimennek a temetőbe, s a kórházi kápolnába, hol misét mond a lelkész. A mai nappal bevégződnek az ünnepségek.

— **Az Andrássy-tér rendezése.** Az Andrássy-tér rendezésének tervét, melyet már ismertettünk, csak a jövő havi közgyülés fogja tárgyalni, mert az ügy még szakbizottságilag nincsen kellőleg elökészitve. A jövő hét közepére összehivandó szakbizottsági ülés fogja első sorban tárgyalás alá venni a kiviteli és részlet terveket és a költségvetést s tárgyalásának eredményéről véleményes jelentést terjeszt a tanács elé. A terveket és a költségvetést a szakbizottsági tárgyalás nyomán kimeritően ismertetjük s most csak annyit jelzünk, hogy a rendezés költségei 275,000 frtban irányozvák elő.

— **Miniszterek Aradon.** Egy fővárosi lap értesülése szerint Bethlen András gróf magyar és Falkenheim osztrák földmivelésügyi miniszterek ma reggel Aradra érkeznek s innen Baraczkára rándulnak ki a specziális magyar szőlőeltó-telep megszemlélésére. Aradon a hir valóságáról semmit sem tudnak.

— **Kitüntetett dandárparancsnok.** A király bulcsi Janky Lajost, az Aradon is széles körben ismert vezérőrnagyot, az 1. honvéd lovas dandár parancsnokát kitünő szolgálatai elismeréseül a harmad osztályu vaskorona-rend adományozásával tüntette ki. A rokonszenves, derék honvéd tiszt megérdemelt kitüntetésének Aradon sokan örülnek.

— **Beszélő számok.** Az elmult hét születési és halálozási aránya kedvezőnek mondható. Meghalt 25 egyén, és pedig 14 fi, és 11 nő; arány 33.3 pro mille. Született 30 egyén, és pedig 15 fi, 15 nő; arány 35.0pro mille.

— **Árad a Maros.** A Maros, a mi szeszélyes szöke folyamunk megunta az apadást, s neki durálta magát az áradásnak. Tegnap estig 22 czentiméternyi emelkedést mutat a mérték. Ezt a nagy mérvü esőzéseknek és a Csikszéken megindult hónak lehet első sorban tulajdonitanunk. A mérnöki hivatal elrendelte a Thököly-zsilip bezárását.

— **A tankötelesek létszáma.** Az aradvárosi tankötelesek statisztikáját tegnapra állitotta össze az iskolaszéki hivatal. Eszerint 6—12 évig fiutanköteles van 2569, 13—15 évig 1217; leány 6—12 évig 2481, 13—15 évig 1103; összesen 7397 tanköteles. Ezek közül róm. katholikus vallásu 3863, gör. kath. 52, gör. keleti 1765, református 603, ágostai evangelikus 156, unitárius 6, izraelita 1002. Nemzetiség szerint: magyar 5458, német 195, román 1362, szerb 357, tót 11, bolgár 3, cseh 2, olasz 6, lengyel 3. A 7397 tanköteles közül iskolába jár 2606. Az iskolába nem járók névjegyzékét összeirták.

— **Perjámosi hasfelmetsző.** Perjámosról irják lapunknak: Fixmer Károly, Heinz Ferencz és Hirsch Ferencz mesteremberek tegnapelött éjfél után beborozgatva távoztak a korcsmából és utközben összevesztek. Fixmer, a ki nagyon veszekedő kedvében volt, a községházára futott a kisbiróért, hogy csináljon rendet. A kisbiró nem igen jó néven vette a háborgatást, de engedett a hivásnak. Amint az utczán egymás mellett haladtak, a kisbiró korholni kezdte Fixmert, a ki annyira dühbe jött, hogy kirántotta a kését s a kisbiró hasába mártotta. A segélykiáltásra odafutott Fixmernek két társa és midőn látták, hogy mi történt, el akarták fogni Fixmert. Ez azonban a dühtől magán kivül, kihuzta a kést a kisbiró testéből és Hirschetugy hasba szurta, hogy azis menten összerogyott. A harmadik megrémülve futott a csendőrséghez, mely Fixmert lánczra verte és a szentmiklósi biróságnak adta át. A kétáldozat rövididőn meghalt.

— **Telautograph.** Gray Elisha amerikai elektrikus hir szerint feltalált egy távirót, melylyel már igen jól lehet távolságból irni. A készülék olyan egyszerü, hogy bárki kényelmesen kezelheti. A ceruza vagy toll két selyemzsinórhoz van kötve és a vele tett mozdulatokkal villamos mechanizmus közvetiti az érkezési állomással, hol a reprodukáló tollat, vagy czeruzát mozgatja. Ezentul bát senki sem lesz kényszeritve napokig és hetekig várni egy levélre. A kinek egy megirandó levele van, oda megy a telautographhoz, összeköti azzal a várossal, a melyben ismerőse lakik s mialatt ő itt irja a levelet, az, a kinek szánta, ott az ezer és ezer mérföld távolságban olvassa is. Ha valahol valami nagyobb szerencsétlenség történt, a napilapok nem csak az eset leirását, hanem a katasztrófa áldozatának élethü arczképeit is megkaphatják telautographikus uton. Ezzel a készülékkel hihetetlen könnyen messze földre számokat, bármily alaku irásjeleket, hieroglyfákat is lehet vitetni. — Gray a dobozba zárt mechanizmus szerkezetét még titkolja. Gray állitólag két órával Bell Graham után kért szabadalmat a telefonra, melyet ő is feltalált, ezt a két órai késést nagyon drágán kellett megfizetnie, mert miatta Bell zsebelte be az ötven milliót, a melyet a telefon-szabadalom jövedelmezett.

— **Öngyilkos kereskedő.** Fuchs Dávid gyulafehérvári 68 éves kereskedő, Temesvárott egy szállodában főbelőtte magát. Ép abban a perczben, hogy az öngyilkosságot a szobabeliek felfedezték, érkezett a családtól sürgöny, melyben arra kérik a rendőrséget, hogy kisérjék figyelemmel a Fuchs lépteit, mert öngyilkossági szándéka van. A figyelmeztetés azonban késő n jött.

— **Névmagyarositás.** A belügyminiszter megengedte, hogy Weiszbruun Ede ternovai lakos vezetéknevét „Vas"-ra változtathassa.

— **Elpárolgott aranygyürük.** Joó Ferencz nem jó ember, pedig 8 évig az volt. Barátságos együttlétben töltötte napjait Lukrecz Sándornéval, egyszer azonban elhagyta a márványkeblü szüzt. Az idö rotácziós kereke unalmas egyhangusággal pörgött, s meglehetős mennyiségü évet hagyott maga mögött, midőn ujra találkozának ők. A viszontlátás édes örömei derült hangra stimmelték a régi szerelmeseket, s Joó Ferencz a barátságos kézszoritás közepette kölcsönkérte Lukrecz Dulcsineának a két gyürüjét, hogy feszitsen. A kölcsöngyürük azonban elpárologtak, mert Joó ur egy gyenge kis nemzeti szinjátékot rögtönzött. A feljelentést ellene megtette a nő, azonban a szerelem örök záloga nem került meg. Joó ur pedig ujkori vasgyürüket fog kapni a — csuklójára.

— **Rózsaleány-ünnep Szent-Ivánon.** Pár évvel ezelőtt olyan különös baleset érte a gróf Karácsonyi Guido erénydijára érdemesnek talált szent-iváni hajadont, hogy a dijat egyátalában nem lehetett neki kiadni. Azóta nem is volt rózsaleány-ünnep Szent-Ivánon, mert a sor nem került még rá Solymár és Vörösvár mellett, a melyek szintén produkálnak megjutalmazandó rózsaleányokat. Az idén a négy év előtt történt baleset kikorrigáltatott s tegnapelőtt megint volt rózsaleány-ünnep Szent-Ivánon. Marloch Annának hivják a derék hajadont, aki az idei erénydijra érdemesnek bizonyult. Reggel a falut környező hegyekről taraczkok durrogása hirdette az ünnepet. A násznép uri fogatokon, a Szózatot és a Himnuszt harsogtató sváb banda kiséretében vonult a templomba, a hol Angeli Márton, vörösvári plébános eskette össze a rózsaleányt választottjával, Rieholm Györgygyel. Örömanyja volt Baross Károlyné született Zsittvay Ilona urhölgy, pilisszántói földbirtokosné. A vármegye részéről megjelent Ivánka Imre szolgabiró. Mielőtt az uj pár elmondta egymásnak a holtomiglant, baldahin alatt föltették a menyasszony fejére a rózsákból font koronát. Az esketés végével pedig a község házához mentek, hol a boldog férj annak rendje és módja

szerint nyugtázta a felesége által kiérdemelt ezerkétszáz koronát.

— **Egy őrült rémtette.** Alsó Meidlingban a napokban egy megőrült munkás rémes tettet akart elkövetni, a melyet szerencsére még az utolsó perczben meghiusitottak. A déli vasut indóházának közelében több gyermek játszott, a kik közt az őrült munkás édességeket osztott ki. Egyszerre dühroham leptemegés egy ötéves kis leánykát fölkapott és a berobogó vonat elé szaladt vele. Néhány percz és az őrült, karján a gyermekkel, a mozdony elé ér. Ebben a pillanatban a rémes tett egyik szemtanujának szerencsés ötlete támadt. Botját, mintha az fegyver lett volna, felemelte és az őrült felé czélzott. Az őrült munkás erre meghökkent és a leánykát közvetlen a robogó vonat mellett a földre ejtette és 6 hanyatt-homlok elfutott a vasuti töltés mentén. A leánykának az ijedtségen kivül más baja nem történt. Az őrültet nem tudták megfogni.

— **Nyilvános köszönet.** Tedeschi Viktor ur a kávéházakban összegyüjtött czukor-darabkákból 4.5 kilogrammot adott át alulirottnak a szeg. tanulók felsegélyezésére, amely nemes tettéért ez uton is köszönetét nyilvánitja Arad, 1893. május 9-én, Csik János, egyes. gazda.

— **Pályázatok.** Postamesteri állás Csorbán, Zala-Szent-Balázson és Rácz-Töttösön 3 hét alatt. — II. tanitói állás a kisgarami vasgyári iskolánál junius hó végéig, — végrehajtói állás a körmöczbányai járásbiróságnál 2 hét alatt. — II. orvosi állás a lipótmezei tébolyháznál május 31-ig. — Adóttiszti állás a balassagyarmati adóhivatalnál 2 hét alatt. — Adóttiszti állás a kolozsvári adóhivatalnál 2 hét alatt. — III. osztályu hivatalszolgai állás a rimaszombati törvényszéknél 4 hét alatt. — Pénzügyőri-szemlélési állás a szegedi pénzügyigazgatóság kerületében 2 hét alatt. — Segédszolgai állás az ujvidéki dohányáruraktárnál 8 hét alatt.

— **Apró hirek.** Maros-Solymoson Keresztes Julia hatvanéves szakácsnét ismeretlen tettesek agyonütötték. — Kulán Bluncz József odavaló lakos ittas állapotban agyonszurta testvérét, Jánost. A gyilkos elmenekült s eddig nem sikerült a nyomára akadni. — A füzéri járásban annyira elszaporodtak a veszett kutyák, hogy a főszolgabiró szigoru rendelete szerint valamennyi ebet zár alatt kell tartani. — A tapolyai nagykorcsma előtt vértócsában találták Makó Mihály dorosmai lakost. A gyilkos Juhász Antal volt, a kit le is tartóztattak. A véres tettet bosszuból követte el. — Arad város állandó választmánya tegnap délután rövid ülést tartott. — Bund Henrik, Aradváros főszámvevője szabadságoltatván, Brassóba utazott. Helyettese távolléte alatt Hadanyák József. — Schvób Aurél megyei tiszti főügyész az aradi ügyvédi kamara lajstromába fölvétetett. — Kézdi-Vásárhelyen Jancsó Aron szücsmester az udvarában levő kutba ugrott és meghalt. Mi vitte az öngyilkosságra, nem tudják. — Hucska spanyolországi város közelében a Gallego folyón átvezető hid lesvakadt. Negyven asszony a vizbe esett, a kik közül huszan a habokban lelték halálukat. — Potsdamban egy Jahnka nevü munkás a katonai javaslat miatt összeveszett egy Krausze nevü társával s dühében lelőtte. A gyilkos azután mngszökött.

Szinház, irodalom és müvészet.

* **Az operette Nagyváradon.** A zenekar bevonult a nyári szinkörbe, s ezzel lezajlott az első operette előadás. Strausz bájos zenéjü operettje" a „Czigánybáró, ment. A sajtó igy nyilatkozik:

„Ha a tegnapi előadás után a társulat jelen és tavalyi operette-személyzetét összehasonlitjuk, a mostani emsemble javára üt ki. Minden tekintetben kellemesebb időtöltésre tarthatunk számot az opperette Muzsájának estéin, mint tavaly, bár még nem alkottunk teljes képet az összhatásról, hiszen még hiányos egyik főtámasza, a zenekar. Strausz gyönyörü opperettéjének főszerepét, a poetikus Saffit V. Margó Czéliától hallottuk. Üdén csengő, egyenletesen kiképezett hangja, mely minden registerében egyformán hajlékony, behizelegte magát minden szivbe és a legszigorubb kritikusnak is meleg elismeréssel kell adóznia kristálytiszta intonátiójáért, igaz bensőséggel és hévvel előadott dalaiért. A kiválóan képezett intelligens primadonnát folytonos tapssal ünnepelte a közönség. Kellemes organummal rendelkezik a társulat tenoristája, Rácz Gyula (Barinkay), kiről most még tartózkodunk végleges itéletet mondani, mert distonálását a mostani zenekar fogyatékosságának szeretjük betudni. Czipra nehéz szerepét Barts Aranka énekelte. Egyes számaiból ugy hallottnk, hogy jeles énekesnő. Rónaszéki (Carnero) ügyes és nem hatásvadászó komikus, kinek még azonfelül megvan az az érdeme, hogy tudna énekelni is. Nyilassy Zsupán szerepében szinte fölülmulhatatlan. Még néhány szót a zenekarról. A mennyire a rendelkezésére álló erők engedték, derekasan megállta helyét. Rendkivüli feladatot oldott meg a karmester, Barna Izsó, a ki egyszemélyben dirigens, s mint a fuvók helyettesitője, kézzel-lábbal dolgozott a hiányok pótlása érdekében. A zenekarban egyébként eddigelé is jó erők nyertek alkalmazást.

Törvényszék.

§. **A Joannovich-Reck sajtópör.** Temesvárott, a sajtópörök hazájában, tegnapelőtt mondottak verdiktet az esküdtek Joannovich Sándor rékási főszolgabirónak Reck Sándor volt rékási körjegyző, most temesvári hirlapiró elleni sajtóperében. A törvényszék a verdikt alapján Reck Sándort rágalmazás vétségéért 7 napi fogházra és 50 frt pénzbünbüntetésre itélte. Reck semmiségi panaszt jelentett be s kezesség mellett szabadlábon maradt.

CSARNOK.

Suggestió.

— Jean Reibrach. —

— Doktor ur, szólt a háziasszony, kisérletet kérnénk. Altasson el valakit.

Desnoves orvos arcza némi bosszasságot árult el.

— Bocsásson meg, asszonyom, de már nem foglalkozom delejességgel.

— Óh, miért nem?

Több asszony tódult oda kiváncsiságot kifejező szemekkel és a kérésre nyilt piros ajkak duzzogást árultak el. Az orvos álmatagon ismételte:

— Miért nem?

Rövid habozás után folytatta:

— Magyarázattal tartozom önöknek hogy megbocsássák vonakodásomat. Figyeljenek hölgyeim.

— Történet lesz ebből? kérdé valaki

— Igaz történet, felel Desnoves nyomatékosan.

És midőn mindnyájan helyet foglaltak, kezdte az elbeszélést.

*

Másfél éve lehet.

Vidékre mentem látogatóba egy barátomhoz. Nevezzük nem bánom — Pálnak. Hosszu időn át szétválasztottak a sors utjai, különösen miután Pál megnősült és birtokára vonult. De bármennyire belemélyedtem a munkámba, gondolataim mégis gyakran és nem irigység nélkül vesztegeltek azon a békés földdarabon, a hol barátom vadászattal, halászattal és lovaglással töltötte idejét egy kedves fiatal asszony társaságában.

A mint megérkeztem, meghatott a csend, a derült békesség, mely a sürü facsoportok közt honolt, a gondosan müvelt fasorban, melynek végén a XIII. Lajos korabeli stilusban épült kastély állott. Idillikus volt az egész környezet, oly idillt találtam itt, a milyent csak a költők tudnak teremteni bizalmas, árnyas fasorokban hatalmas erdők mohán, távol a világ zajától, az üzletek gondjaitól.

Pál várt rám a pályaudvaron. Feleségét az ebédnél láttam meg. Nagyon szép volt. Fekete szem, mély tekintet, mely, ha a szempillák lebocsátkoztak, nyilak élességével hatott; gyönyörü termet, pompás kebel, erőteljes izmok és gyengéd átlátszó bör, melyen át szinte észlelni lehetett a vér pezsgését.

Nem állhattam ellen annak, hogy csodáljam, de mégis olyan csalódás-félét éreztem, a mi nagyon különösnek tetszett.

Csak képzelődés volt-e? Nem tudom. De ez az asszony nem illett bele az idillembe. Heves, parancsoló, vérmes, természete szinte kiritt e békés, derült keretből. Kiváltképen midőn másik vendég érkezett, egy szomszédos földbirtokos. És midőn tekintetemet ismét Pál felé forditottam, ugy tetszett, barátom önmagába merült és valami kellemetlen érzéssel küzködik.

Az első öröm, melyet jövetelem okozott, elmult. Ismét láttam rendes állapotában, kétségkivül kissé korosabbnak, kinozva ama férjek nehezen titkolható idegeségétől, kik gyanakosznak és azon igyekeznek, hogy azt el ne árulják.

De nem értem rá sokáig időzni e gondolatoknál; az emlékezések, melyek a kényelmes fényüzéssel berendezett étteremben a lassan lehanyatló nap okozta szelid melancholia közepette elfogtak, messze elkalandoztatták gondolataimat. Azután a társalgás is megélénkült és áttértünk arra a kérdésre, mely most annyira foglalkoztatja a kedélyeket, a hipnotizmus és a suggestió tüneményeire.

Barátom nagyon érdeklődött e tünemények iránt és hónapok óta vitatkozott róluk nejével. Az asszony tagadta a hipnotizmust és határozottan állitotta, hogy nyeglegség az egész. Pál pedig a könyvekből meritett példák nyomán a legbámulatosabb dolgokat tudta elmondani, melyek valóságáról, a mint mondani szokta, teljesen meg van győződve.

Egy izben, mikor Párisban járt, maga ajánlkozott médiumnak. Nem hitt a hipnotizmusban, de elaltatták és ébredése után végbezvitte azokat a dolgokat, melyeket álmában reá parancsoltak.

— Bolonddá tartották önt, szólt a felesége.

Aztán felém fordulva hozzátette:

— Segitsen, kedves doktor, hogy elfeledtessük vele ezeket a képzelődéseket. Még belezavarodik.

*

Kénytelen voltam ellent mondani.

Bevallottam, hogy magam is érdeklődöm a kérdés iránt. Nehány megdöbbentő esetet idéztem, melyeknek tanuja voltam.

Ragaszkodott makacs tagadásához és pajkos mosolylyal kijelentette, hogy addig nem hisz el semmit, mig saját szemével nem győződött meg róla.

— Hiszen egyszerü a dolog — szólt, Férjem jó médium. On tehát tehetne vele kisérletet. Tessék megpróbálni.

Pál készségesen rendelkezésemre bocsátotta magát. Erősen ránéztem és felismertem zavart tekintetéből, hogy azonnal hatalmamba esik.

Nem tudtam ellentállni a kisértésnek.

— Nem bánom, szóltam.

A terembe mentünk. Pál tényleg kitünő médium volt. Mindjárt az első kisérlet után delejes álomba merült.

Neje karosszékben ült. Kecses magatartással, félig nyitott szemmel fordult oda.

— Alszik, mondám.

A menyecske megragadta férje kezét; majd eleresztette, mire az erőtlenül visszahanyatlott.

— Valóban, szólt, most szuggeráljon neki valamit.

Gondolkozott.

— Valami szokatlan, bizarrt kell kitalálni, olyasmit, a mi nem tartozik a mindennapi élet viszonyaihoz.

Körülnézett.

Egyik asztalon könyv feküdt, mely a hipnotizmusról szólt. Gyöngyházas papirvágó kés hevert mellette. Az asszony mohón lapozott a könyvben.

— Nézze csak, szólt hirtelen, itt egy érdekes kisérlet van leirva. A Salpetriéreben állitólag sikerrel próbálták meg. Bizonyitsa be és legyözöttnek vallom magamat.

Elolvastam.

A kisérlet abból állt, hogy a paciensnek azt szuggerálják, hogy meghatározott órában bizonyos cselekményt hajtson végre; ezt a cselekményt a leirt esetben az képezte, hogy a médium valami ártalmatlan tárgygyal, melyet törnek néz, öngyilkossági kisérletet tegyen.

— Megteszem, szóltam.

Az asszony felém tartotta a papirvágót.

— Nézze csak, ezt a kést nagyon szereti . . . Rendkivül törékeny . . . Ha eltöri ruháján, lehetetlen lesz tovább kétkednem.

— Biztositom róla, hogy eltöri a kést, feleltem.

Pálhoz fordultam. Elébe tartottam a gyöngyházas, filigrán kést. Lassan hangsulyozva szóltam:

— Látja ezt a tört? . . . Ide teszem az asztalra . . . Holnap, ha a csengetyü reggelire szólit, fogja a tört és ölje meg magát.

Fölkeltem.

Semmire sem emlékezett. Csak kissé komikus nyugtalanságot tanusitott és aggódva kérdezte, mint szuggeráltam neki? Folyton azt leste, mikor következik be az ellenállhatatlan kényszer, melynek hatása alatt valamit tenni kell.

Az est vidámau telt el.

*

Másnap reggel mindhárman az erkélyen ülünk.

Egyszerre megszólalt a csengetyü, mely reggelire hivott. Pál felemelte fejét és besietett.

Neje nagyon elsápadt.

— Jöjjön gyorsan, szóltam hozzá.

De nem mozdult helyéről.

— Minek? szólt. Belátom már, hogy a suggesztió nem merő képzelem. Már távozott . . . Ez már egészen bolonddá teszi.

Futottam a terembe mediumom után . . . Az ajtóhoz érve, rémülten felkiáltottam . . . Pál ott feküdt a padlón . . . Holtan . . . Törrel a szivében.

*

— Valódi tör? kérdé valaki.

— Valódi — felel Desnoves; valódi japáni tör.

Aztán hozzátette:

— Odanéztem az asztalra. A gyöngyházas papirvágó eltünt.

— Ah!

Az orvos befejezte elbeszélését:

— Pál neje ismét férjhez ment. Az a földbirtokos vette el, ki akkor velünk ebédelt.

Táviratok.

A Ház és a honvédszobor.

Budapest, május 9. (Saját tud. táv.) A honvédszobornak küszöbön álló leleplezésére nézve a förendiház már döntött akként, hogy azt döntötte: akinek épen kedve van, az elmehet a leleplezésre. Hát ez a förendiházhoz méltó eljárás. Remélhetőleg másként lesz a képviselőházzal. Már folynak a pártok közös értekezése, amelyeknek czélja, hogy a képviselőház lehetőleg testületig jelenjék meg a leleplezésen. Hihetőleg megállapodásra is fognak jutni, ami annyival is szükségesebb, mert a förendiháznak elvégre is meg lehet adni a kellő feleletet.

Az akadémia uj tagjai.

Budapest, május 9. (Saj. tud. táv.) Az akadémia megválasztotta Hegedüs Sándort, Jekelfalusy Lajost, Fehérpataky Lászlót rendes és Farkas Lajost, Földes Bélát, Bubics Zsigmondot és Marczali Henriket levelező tagokká.

Az eső.

Budapest, május 9. (Saj. tud. táv.) Az esőzés sok helyütt árvizet idézett elő. Sepsi-Szent-Györgynél a közlekedést beszüntették. Romániában sok vasut és országut lett járhatlanná.

A pápa és az egyházpolitika.

Róma, május 9. (Saj. tud. táv.) Hir szerint a pápa ismét levelet intézett Ferencz József királyunkhoz az egyházpolitikai kérdések megoldása tárgyában.

Leégett szalaggyár.

Santetienne, május 9. (Saj. tud. táv.) Az óriási szalaggyár leégett. A kár két millió forint.

Közgazdaság.

= **Eső, Fagy.** A hó első napjaiban beállott országos eső még mindig tart, de sok helyütt havazással és fagygyal a nyomában. Az ország számos vidékén a gazdaközönség ismét reménytelenül néz a termés elé, melyet a jótékony langyos esőzések beálltával már-már bizositottnak hitt. Megyénkben az esőzés egyre tart s éjjel hüvös az időjárás. Kisjenőről jelenti levelezőnk, hogy ott e hó hetedikére virradóra erős fagy volt, mely a vetések és gyümölcsösökben nagy kárt tett. Tegnapelőtt délben megindult a havazás is s tegnap még egyre tartott. Aradon naponkint tetemes mennyiségü a csapadék s hüvös az időjárás.

= **Mezőgazdaság.** Bebizonyitott tényállás, hogy háziállataink szervezetére a változó tavaszi időjárás és az istállózásból a zöldtakarmányra való átmenetel nincsen befolyás nélkül, hogy különösen a fiatal marhák, azután a sertések, juhok és háziszárnyasok között gyakorta játványszerü megbetegedések fordulnak elő. — Azért ajánlatos ezen befolyások ellen megfelelő óvószereket alkalmazni, a milyeneknek sok évi tapasztalat után bizonyultak: a Kwizda-féle Kornenburgi marhatáppor, a Kwizda-féle Restitutionsfluid, a Kwizda-féle sertéspor, a Kwizda-féle vérhas elleni szer juhok számára, a Kwizda-féle gyógypor háziszárnyasok: tyukok, ruczák és ludak számára, stb.

= **Budapest kőbányai sertéskereskedelmi csarnok.** 1893. évi május. hó 7. Hizott sertés árak: 1. Magyar első rendü: Öreg nehéz (páronkint 400 klgron felüli sulyban) 47—48 krig Öreg közép (páronkint 300—400 kilogramm sulyban) 47—47 krig. Fiatal nehéz (pkint 320 klgon felüli sulyban) 49.5—50.5 krig. Fiatal közép (pkint 251—320 klgr. sulyban) 50·—51 krig. Fiatal könnyü (pkint 250 klgr. terjedő sulyban) 48—49.5 krig. — II. Magyar szedett: Nehéz (páronkint 280 klgron felüli sulyban) 46—47 krig. — Közép (pkint 220—280 klgr. sulyban 46—47 krig. — Könnyü (pkint 220 klgrig terjedő sulyban) 47—48 krig. — Szerbiai: Nehéz (pkint 260 kilogron felüli sulyban) 48.5—49.5 krig. — Közép (pkint 220—260 kilogr. sulyban) 47.5—48,5 krig. — Könnyü (pkint 220 klgrig terjedő sulyban) 46—47 krig. Sertéslétszám: 1893. május hó 5-én volt készlet 172,939 darab. 1893. május 7-én felhajtatott: 3599 db. 1893. május 7-én elszállittatott 1936 db. 1893. május 8-án maradt készletben 172,939 drb — A hizott-sertés üzletiránya zata: élénk.

Szeszüzlet.

— Május 9. —

Mai jegyzéseink: Készáru nagyban nyers szesz 53.—, kicsinybeu 53.50 hordó nélkül, per 100 liter % beleértve 35 frt fogyasztási adót.

Budapesti gabnatőzsde.

— Az „Aradi Közlöny" távirati tudósitása. —

Budapest, május 9. d. u. 5 óra.

Gabona		Faj	Irányzat	100 kilogramm frt
Tényleges áru	Buza	bánsági	lanyha	8.05— 8.45
		tiszavidéki	„	8.20— 8.75
		pestvidéki	„	8.15— 8.70
		fehérmegyei	„	8.15— 8.70
		bácskai	„	8.20— 8 75
		észak-magyarországi	„	—.——.—
	Rozs	—	csend.	7.15— 7.40
	Árpa	takarmány	csend.	6.10— 6.35
		égetni való	„	6.50— 6.65
		sörfőzdei	„	6.90— 8.40
	Zab	—	csend.	6.25— 6.55
	Tengeri	bánsági	csend.	—.——.—
		másnemü	„	4.85— 4.90
	Káposzta-repcze		csend.	—.——.—
	Köles	—	szilárd	4.30— 4.60
Szeptember hónapra	Buza	tavaszra	szilárd	8.25— 8.27
		junius 1894	„	—.——.—
		őszre	„	8.08— 8.10
	Tengeri	május-junius 1894	szilárd	4.90— 4.92
		szept-október 1893	„	5.07— 5.09
	Zab	Budapest sz. tavaszra	szilárd	6.12— 6.14
		Budapest sz. őszre	„	—.——.—
	Káposzta-repcze	aug.-szeptember 1893	szilárd	15.50—15.60

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén.

Budapest, 1893. május 9.

Magyar aranyjáradék 4%	—.—
Magyar aranyjáradék 4%	115.10
Magyar papirjáradék 5%	94.70
Magyar vasuti kölcsön	123.50
Magyar keleti vasuti államkötvény I. kibocsájtás	—.—
Magyar keleti vasuti államkötvény II. kibocsájtás	—.—
Magyar keleti vasuti államkötvény III. kibocsájtás	121.—
Magyar földtehermentesitési kötvény	—.—
Magyar földtehermentesitési kötvény záradékkal	—.—
Temes-bánáti földtehermentesitési kötvény	—.—
Temes-bánáti földtehermentesitési kötv. záradékkal	—.—
Erdélyi földtehermentesitési kötvény	—.—
Horvát-szlavon földtehermentesitési kötvény	—.—

Vizjelzés.

1893. évi május hó 9-én reggel 7 órakor észlelt hőmérsék, időjárás, vizállás.

Észlelési állomás		Hőmérsék C°	Időjárás	Vizállás cztimétr.
Maros	Branyicska	+ 5°	borult	+ 260
„	Arad	+ 8°	derült	+ 47
„	Makó	+ 10°	derült	+ 130
Tisza	Szeged	+ 9°	derült	+ 333
3-as Körös	Gyoma	—	—	—

A + jel a 0 feletti hőmérsék és vizállásokat jelzi.
A — jel a 0 alatti hőmérsék és vizállásokat jelzi.
Arad, 1893. május 9.

A m. kir. folyammérnöki hivatal.

Idegenek névsora Aradon.

— Május 9. —

Fehér Kereszt szálloda: Knopf Sándor uradalmi tiszttartó, Törökbecse. Dr. Szivessy László ügyvéd, Szeged. Gruber S. D. ügyvéd, Szeged. Gerő A. kereskedő, Szeged. Lövinger Salamon kereskedő, Szeged. Fischer A. magánzó, Temesvár.

Magyar Korona szálloda: Stein P. Henrik kereskedő, Csantavér. Friedmann Sámuel kereskedő, Nagyhalmágy. Zászta Partheim román lelkész, Szőlős.

Arany Kulcs szálloda: Csanády Károly iparos, Borosjenő. Polis Rumulus birtokos, Sikló. Jakab János birtokos, Borosjenő. Reiszfeld Salamon kereskedő és neje, Odvos. Mládin János kereskedő, Sik ó. Lövinger Ignácz birtokos, Gurba. Nuszbaum Zsigmond nevelő, Gurba. Csaballa József hivatalnok, Világos. Schlezinger M. kereskedő, Mondorlak. Kolhany József birtokos és neje, Csermő. Belle János jegyző, Kerülős. Zaránd Gyula jegyző, Kiszindia. Holländer N. földbirtokos, Csermő. Oppenhauser Jakab birtokos, Csermő.

Vasuti szálloda: Heller Soma fakereskedő, Pécska. Krivány György timár, Lippa.

Felelős szerkesztő: **Vass Géza**
távollétében a szerkesztésért felelős: **ifj. Gily Ede.**

Nyilttér.*

Dr. Steinhardt Mór ügyvédi irodáját

Vörösmarty-utcza 3-ik számu Hertzka-féle ház első emeletére tette át.

Az aradi polgári takarékpénztár

(Minorita-palota, földszint)

kölcsönöket nyujt

ház és földbirtokra

bekebelezés mellett,

20 évi törlesztésre,

100 forint tartozás után évi **8½ forint** tőke és kamat együttes fizetése mellett;

38 évi törlesztésre,

100 forint tartozás után évi **6 forint** tőke és kamat együttes fizetése mellett, vagy **6% kamatra** a tőkének tetszés szerinti időben való törlesztése mellett. **Fennálló kölcsönöket kedvező feltételek mellett convertál.** A kölcsön-ügyletek gyors és előzékeny lebonyolitása biztosittatik.

273 9—10 **Az igazgatóság.**

* Az ezen rovat alatt közlöttekért nem vállal felelősséget a szerk.

5253 | 93. sz. *M. kir. államvasutak.*

Pályázati hirdetmény.

I. II. és III. rendü vasutakhoz való talpfák és váltótalpfák szálitása iránt.

A m. kir. államvasutak czéljaira a közelebbi években szükséges I. II. III. rangu talpfák és váltótalpfák szállitása iránt ezennel nyilvános pályázat nyittatik.

Kedvező árak elérése esetén a szükséglet 3 esetleg 5 évig terjedő idötartamra is biztositattni fog, ennélfogva az ajánlataikban az árak mellett az évek számát is kitegyék melyekre ajánlanak.

Az I. II. és II. rangu talpfák ajánlhatók tölgy vagy bükkfából, az ajánlhatók lucz, erdei jegenye és vörös fenyö fából is. A bükkfából, továbbá a lucz erdei-jegenye és vörös fenyö fából készült talpfák ajánlhatók telitetlen vagy telitett állapotban. A telitet állapotban felajánlott talpfáknál a telitési mód az ajánlatban pontosan körülirandó. Ugyszintén határozottan kihető az ajánlatban az is, hogy az ajánlott talpfa milyen fából való. A váltó talpfák csak tölgyfából készithetök.

A szállitás a 129181/91 sz. általános, továbbá a tölgy talpfak nem különben a váltó és külön talpfákra vonatkozó 21987/92 sz. hétféle különleges s végre a bükktalpfak készitésére éa szállitására vonatkozó 21931/92 sz. különleges feltételek értelmében eszközlendő.

A fentebb elösorolt fenyö fából készült talpfák alakjára és méreteire nézve a bükkfakészitése és szállitása iránt előbb hivatkozott különleges feltételek 3-ik §.-ban azok minőségére nézve pedig a pályafentartási czélokra szolgáló épület és végre fák szállitására vonatkazó 136719/92 sz. különleges feltételek 3 §-ban megállapitott határozmányok, a szállitás egyébkénti teljesitésére nézve azonban a fentebb idézett általános szállitási feltételekken kivül bükkfatalpfák készitése és szállitásáról szoló különleges feltételek 6 és 7 §-aiban foglalt határozmányok mérvadók és kötelezök.

A talpfákat usztatott fából készitení nem szabad, ugy szintén meg nem engedtetik, hogy azok vizcsuszdákon továbbittassanak.

Az első rangu talpfából 15 % ütközési és 85 % közbensö, a II. rangu talpfából 35 % ütközési és 65 % közbensö, a III. ranguakból pedig 25 % ütközési és 75 % közbenső talpfa szállitandó.

Az idézett szállitási feltételek és a váltó és külön fákra vonatkozó méretjegyzék a pályázati határidöig naponkint a hivatalos órákban az anyag és leltárbeszerzési szakosztálynál (Budapest Andrássy-ut 73 sz. II. emelet) azonfelül pedig valamennyi üzletvezetőségnél megtekinthetök, ezenkivül a feltételek a vételár lefizetése vagy beküldése mellett a m. kir. államvasutak nyomtatvány tárától megszerezhetök.

Az általános feltételek egy példánya 25 kr, a különleges feltételek 1—1 példánya pedig 15 kr.

Mindegyik ajánlóról feltételeztetik, hogy ezen szállitási feltételeket jól ismeri, és azokkat a mennyiben jelen hirdetmény folytán változást nem szenvednek egész terjedelmükben elfogadja.

A m. kir. államvasutak igazgatósága fenntartja magának azon jogot, hogy a szállitásra szerződésileg átengedendő talpfák és váltó talpfák évenkinti mennyiségét minden évben a szükséglethez képest 25 %-kkal felemelhesse vagy leszállitassa.

Az egy évben tényleg szükséges és fenti határok közt változható mennyiség szállitóval a megelözö év utolsó negyedében fog közöltetni.

Az egy-egy évben tényleg szükséglendő és szállitandó váltótalpta mennyiség szállitóval szintén a megelözö év utolsó negyedében a méretek pontos kitüntetése mellett fog közöltetni.

A m. kir. államvasutak igazgatósága fenntartja azonban magának a jogot, hogy az egy-egy évre megrendelt mennyiség 10 százalék erejéig még pótmegrendelést is tehessen s tartozik szállitó ezen pótmegrendeléseknek is eleget tenni, s az ahhoz szükséges fát készletben tartani.

Az évenkint megrendelt talpfák az iletö év február hó 1-töl szeptember hó végéig egyenló havi részletekben szállitandók be.

Azon talpfa mennyiségek, melyek már 1893. évben átadhatók, az ajánlatban határozottan kitün tetendök.

Az évenkint megrendelt valtótalpfák összes mennyisége a szállitási év junius hava végeig az évközben esetleg történö pótmegrendelések pedig hat heti határidöben szállitandók be. Itt különösen megjegyeztetik, hogy az elsörangu váltótalpfáknak csak mintegy egy tizedrésze szállitható tompitott éllel, az első rangu váltótalpfák többi mintegy 9 tizedrészének, nemkülönben az összes II. III. rangu váltótalpfáknak, épéüeknek kell lenni, továbbá hogy a tompitott éllel szállitható talpfák közül azok, melyek tényleg tompitott élel szállittatnak és átvehetöknek találtatnak, azok köbtartalma mint ferdény fog kiszámittatni és fizettetni.

A szállitás a m. kir. államvasutak fövonalainak valamely állomására bérmentve eszközlendő, s a beszállitási helyek az ajánlatban pontosan kiteendö.

Ugyszintén az erdök, melyekben a talpfák vágatni fognak, az ajánlatban minden kétséget kizáróan megnevezendök.

Az ajánlatok 1893. évi május hó 30-án déli 12 óráig az anyag és leltár beszerzési szakosztálynál benyujtandók, lepecsételendök és külczimnek „Ajánlat talpfákra 53539 | 93. számhoz" irandó.

Mindazon czégek melyek mindeddig nem állottak szállitási viszonyban a m. kir. államvasutakkal, tehás elöttünk ismeretlenek, ajánlatukhoz szállitási képességüket és megbizhatóságukat igazoló kereskedelmi kamra bizonyitványt tartoznak csatolni.

Bánat pénz gyanánt az ajánlott mennyiség értékének megfelelö 5 % készpénzben vagy állami letételekre alkalmas értékpapirokban az ajánlatok benyujtására kitüzött határidöt megelözö nap déli 12 óráig a m. kir. államvasutak igazgatóságának budapesti föpénztáránál leteendö. Az ajánlatban a megtörtént letétel megemlitendö az arról nyert letéti jegy azonban az ajánlathoz n e m csatolandó.

Az árak a talpfákra nézve d a r a b o n k i n t a váltótalpfákra nézve pedig k ö b m é t e r e n k i n t és pedig minden osztályu (rangu) talpfákra nézve külön s z á m o k k a l é s b e t ü k k e l kiirva teendök ki.

Ütközési talpfák helyett közbensök el nem fogadtatnak.

M i n d e g y i k a j á n l a t t e v ö a j á n l a t á v a l a z a f e l e t t h o z a n d ó h a t á r o z a t i g, a z o n a j á n l a t t e v ö p e d i g k i n e k a j á n l a t a e l f o g a d t a t i k a s z e r z ö d é s m e g k ö t é s é i g k ö t e l e z e t t s é g b e n (s z ó b a n) m a r a d n i k ö t e l e s.

Bármily mennyiségre lehet ajánlatot tenni.

Ezen feltételektöl eltérö ajánlatok, továbbá olyanok melyekben javitások és vakarások fordulnak elö, nem különben, melyek nem a kitüzött határidöig érkeznek vagy pótlólag vagy táviratilag tétetnek végre oly ajánlatok melyekre nézve az elöirt bánatpénz le nem tétetett, figyelembe vételre nem számithatnak.

A m. kir. államvasutak igazgatósága fenntartja magának a jogot, hogy az ajánlók közt tekintet nélkül az ajánlat feltételeire, szabadon választhasson, továbbá hogy az ajánlott mennyiségböl tetszés szerinti részmennyiség szállitását is átengedhesse oly formán, hogy ajánlók az ily részbeni szállitást is elfogadni köteleztetnek, hacsak ajánlatukban világosan ellenkezöjét kinem kötötték és végre hogy a czél elérésére másféle intézkedéseket is tehessen.

Budapest 1893 évi Aprilis hóban.

Az igazgatóság.

29076. sz. *M. kir. államvasutak.*

Hirdetés.

Osztrák-magyar szénforgalom. — (Dijszabási pótlékok kiadása.)

F. évi május hó 1-töl való érvényességgel az I. füzethez a III-ik, a 2-ik és 3-ik füzethez egy-egy II-ik számu pótlék kerül kiadásra.

Eme pótlékok az általános határozmányok módositását, továbbá hnlyesbitéseket, a 2-ik füzetet illetöleg uj állomások és a 3-ik füzetet illetöleg a cs. kir. déli vasut és györ-sopron-obenfurti vasut állomásokkal való forgalomban uj dijtételek felvételét tartalmazzák.

Ezen pótlékok a részes vasutaknél megszerezhetök.

Budapest, 1893. április hó 18-án.

A m. kir. államvysutak,
az érdekelt vasutak nevében is.

306. 1—3.

6753 | 893. 1—3

Hirdetmény.

A nagyméltóságu m. kir. pénzügyministeriumnak 2767 | 893 sz. a. intézvénye alapján, városunk közönségének tudomására hozzuk, hogy a korona értékre szóló magyar és ausztriai veretü bronz érmek 1893 évi április 1-én hozattak forgalomba, a nikel érmek pedig május 1-töl kezdve fognak forgalomba hozatni.

Ezen érmek a törvény értelmében névértékükben, és pedig ausztriai értékre szóló fizetéseknél az egy filléresek fél, a két filléresek egy, a tiz filléresek öt, a husz filléresek tiz ausztriai értékü krajczárral számitva fogadandók el.

A magán forgalomban senki sincs kötelezve bronz érmeket 100 fillér vagyis 50 o. é. krnál, nikel érmeket öt o. é. forintnál illetöleg tiz koronánál nagyobb összegben fizetésképen elfogadni.

Az állami és egyébb közpénztárak bronz és nikel érmeket öt o. é. forintig illetöleg tiz koronáig terjedö összegben elfogadni tartoznak.

Arad 1893 évi ápril hó 29-én.

A városi tanács.

3927 | 893. 289 1—3

Hirdetmény.

Az ország északnyugati részének szarvasmarha állományában több helyütt járványosan uralgó ragadós tüdölobb betegség mielöbbi gyökeres kiirtása czéljából megalkotott 1893. évi II. t.-cz. és annak végrehajtására 8000 | VI. 8 | 893. sz. alatt kibocsájtott utasitás alapján felhivom a város közönségét, hogy a birtokukban lévö, vagy gondozásuk alatt álló szarvasmarhák egészségi állapotát a legéberebb figyelemmel kisérjék, és a marhaállományban észreveendö belsö betegülési esetet észrevéve, a beteget azonnal elkülönitsék, és azt a kapitányi hivatalnál vagy az állatorvosoknál bejelenteni kötelecségüknek tartsák, hogy a beteg állat megvizsgálása és annak eredményéhez képest a szabályszerü eljárás elrendelhető legyen.

A ki marháján észre vett belsö betegülési esetet eltitkolja, vagy annak azonnali bejelentését elmulasztja s csak később, midön a betegség már több állatot is meglepett, jelentik be, kihágást követ el és a cselekmény vagy mulasztás minőségéhez képest az 1888. évi VII. t.-cz. 152—155 §-ai értelmében büntettetni fognak.

Aradon, 1893. évi ápril 13.

Sarlot Domokos,
főkapitány.

21736. sz. *M. kir. államvasutak.*

Hirdetmény.

A m. kir. államvasutak Budapest keleti pályaudvar állomásán a gyorsáru feladási raktár valamint a hozzá tartozó rakodó kibövitendö nemkülönben a gyorsáru feladási raktár irodája átalakitási munkálatainak biztositására nyilvános pályázat hirdettetik és pályázók felszólittatnak, hogy a versenyfeltételek szerint és bélyeggel éllátott ajánlataikat legkésöbb f. évi május hó 9-én déli 12 óráig a m. kir. államvasutak Budapest jobbparti üzletvezetöség titkárságánál nyujtsák be.

Késöbb érkezö ajánlatok nem fognak figyelembe vétetni.

Bánatpénz fejében legkésöbben május hó 8-án délelötti 11 óráig 1200 frt készpénzben vagy állami letétekre alkalmas értékpapirokban az utóbb emlitett üzletvezetöség gyüjtöpénztáránál lefizetendö. Az értékpapirok a bécsi illetöleg budapesti tözsdén legutóbb jegyzett árfolyammal, de nem névértéken felül számittatnak. Az ajánlatok boritékai «Ajánlat a m. kir. államvasutak budapest-keleti pályaudvar állomásán lévö gyorsáru feladási raktár átalakitásának munkáira» felirással látandók el.

A végrehajtandó munkákra vonatkozó versenyfeltételek, szerzödési tervezet, tervek és költségvetések f. é. május hó 2-tól kezdve a budapest-jobbparti üzletvezetöségnek épitési és pályafenntartási osztályában naponta 8—12 óráig délelött betekinthetök.

Budapesten, 1893. április hóban.

Az üzletvezetöség.

Vendéglő a „magyar koronához"
(Petőfi-utcza 9.)
Ma szerdán, 1893. május hó 10-én
Vendégjátéka a budapesti első

ORPHEUM-TÁRSASÁGNAK

(Goldberger J. igazgatása alatt,)

UJ! UJ! UJ!

A tizenharmadik köpenyeg

énekes játék.

Még csak ma közkivánatra

A kalabriászjáték.

ROHMES

egészen uj müsorral, és az egész személyzet közremüködésével.

Elöadások már csak rövid ideig!

Elökészületben

Egy vegyes házasság.

Naponkint uj és illedelmes gazdag müsor, melyen családok is részt vehetnek.

Kezdete este 8 órakor. Belépti-dij 50 kr.

Izletes ételek, kitünő italokról, ugy pontos kiszolgálatról gondoskodik s számos látogatásért esd tisztelettel

SCHREYER FERENCZ,
vendéglős.

2019 | 893. 362 1—1

Pályázati hirdetmény.

Kovaszincz község jegyzői állása lemondás folytán üresedésbe jövén, annak betöltésére határidöül **f. hó 19-ének délelőtti 10 órája** a községházához kitüzetik.

Felhivatnak pályázni kivánók, hogy az 1883. évi I. t.-cz. 6. §-ában elöirt minősitést igazoló okmányokkal felszerelt kérvényüket f. hó 18-ig ide adják be.

Világos, 1893. május 7-én.

Kabdebo,
főszolgabiró.

6959—1893.

Hirdetés.

A nagymélt. földmivelésügyi m. kir. minister ur 19746 | 893 sz. a. rendelete nyomán ezennel közhirré tétetik, hogy a német birodalmi kormány részéről az Ausztriából és Magyarországból Németországba szállitándó állati nyors termények után ez idő szerint származási bizonyitványok nem követeltetnek.

Arad 1893 ápril 22.

A városi tanács.

RETOUCHE gyorsfestő szakálra.

Ezen uj, kitünő készitmény által képesitve vagyunk, az egészségre minden legkisebb hátrány nélkül s minden bőrpiszkitás mellőzésével, pillanatnyi rövid idő alatt a szakált állandóan szöke, világos barna, sötétbarna vagy feketére festhetni.

Festett hajminták a raktárban megtekinthetés végett ki vannak téve.

Kapható dobozokban 2 frtjával.

Kapható:

Török József budapesli gyógyszerész különlegességi főraktárának aradi fiókjában:

RING LAJOS

„Angyalhoz" czimzett gyógyszeztárában Aradon, Asztalos Sándor-utcza 1. sz.

Megrendeléseknél kérjük a kivánt szint megjelölni, a gyorsfestésben gyakorolt todrászt ajánlhatunk. 12 9—12

5053 | 893. sz. 353 2—2

Árlejtési hirdetmény.

Közhirré tétetik, hogy az aradi m. kir. államjószágigazgatóság kezelése alatt álló **aradi kincstári palota kitatarozása** iránti munkálatoknak vállalat utjáni biztositása czéljából a nagym. m. kir. Pénzügyminiszteriumnak folyó évi márczius hó 17-én 16131. szám alatt kelt engedélye alapján az aradi m. kir. jószágigazgatóságnál **folyó évi május hó 15-én délelőtt 9 órakor** irásbeli zárt ajánlatok tárgyalásával egybekötött nyilvános szóbeli árlejtés tartatik.

Vállalkozni szándékozók tartoznak a kikiáltási ár 10%-át bánompénzül az árlejtési bizottság kezeihez letenni vagy pedig azt az 50 kros bélyeggel ellátott irásbeli zárt ajánlathoz csatolni.

Az irásbeli zárt ajánlatokban a vállalati összeg nemcsak számokkal vagy százalékban, hanem összegekben szóval is kiirandó és világosan kijelentendő, hogy vállalkozó a költségvetést és feltételeket, melyeket aláirni is köteles, ismeri és azoknak magát feltétlenül aláveti.

Oly vállalkozók, kik a kincst. uradalomnál vállalt munkálatokat nem kielégitőleg teljesitették, vagy végre kik nyereményvágyból eredő büntettért elitéltettek, az árlejtésben részt nem vehetnek.

A részletes árlejtési feltételek és költségvetési okmányok alólirt m. kir. államjószágigazgatóságnál a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

A kikiáltási összeg 1540 irt 71 kr. és ezenkivül a Stoll Károly volt vállalkozó terhére eső, általa azonban nem teljesitett munkálat összege 132 frt 60 kr.

Aradon, 1893. évi május hó 4-én.

A m. kir. államjószágigazgatóság.

(Utánnyomat nem dijaztatik.)

18207 | 893. sz. *M. kir. államvasutak.*

Pályázati hirdetmény.

A m. kir. államvasutak budapest-jobbparti üzletvezetősége az üzletvezetőség központjában a budapest-keleti, budapest-józsefvárosi-, budapest-ferenczvárosi, kőbánya-hizlaldai állomásain, továbbá a budapest-brucki, budapest-hatvani, dunajobbparti gőzmozdonyu körvasut, győr-fehringi (Fehring kizárólag) szombathely-pinkafői, bobacsáktornyai, ukk-tapolczai, türje-zalasz-gróthi kisczell-székesfehérvári, almás-tüzitő-esztergomi, tokod-annavölgysárisápi vonal állomásain, őrházaiban, nemkülönben egyéb épületeiben, továbbá ezen felsorolt vonalakon levő pályafentartási, osztálymérnökségek és fütőház főnökségek hivatalos helyiségeiben, a budapesti, győri és szombathelyi forgalmi főnökségeknél, valamint a budapesti központi és az állomásokon levő szertárakban levő 467 drb. inga óra, 141 drb. iroda óra, 764 drb. schwarzwaldi óra, 172 drb. zsebóra, 5 drb. kivilágitható állomásl óra, 11 drb. állomási ellenőrző óra fakeretben, 18 drb. Bürck féle ellenőrzési óra jókarban tartását, szabályozását és javitásá f. évi julius hó 1-től kezdve három egymást követő évi időtartamra, azaz 1893. évi julius hó 1-től 1896. junius hó 30-ig szerződésileg biztositani kivánván, arra ezennel nyilvános ajánlati tárgyalás hirdettetik.

Az 50 kros bélyeggel és „Ajánlat a m. kir. államvasutak budapest-jobbparti üzletvezetőségnek 18207 | 93. számhoz" felirattal ellátott, boritékba zárt és lepecsételt, nemkülönben a kellő okmányokkal felszerelt ajánlatok 1893. évi május 18-án déli 12 óráig a m. kir. államvasutak bpest-jobbparti üzletvezetősége titkári hivatalához posta utján, tértі vevény mellett nyujtandók be; bánatpénz fejében pedig 150 frt, azaz egyszázötven forint készpénzben vagy állami letétre alkalmas értékpapirokban a nevezett üzletvezetőség gyüjtőpénztáránál Budapesten 1895. évi május hó 17-én déli 12 óráig leteendő. Értékpapirok a budapesti, illetőleg bécsi tőzsdén legutóbb jegyzett tizennégy napnál nem régibb utolsó napi árfolyam szerinti értékben, de nem a névértéken fognak számittatni.

Az órák jókarban tartására szabályozására és jaitvására vonatkozó feltételek a nevezett üzletvezetőség III. (forgalmi) osztályban (Budapest külső kerepesi-uti házcsoport 2. házában a II. emeleten) vagy a győri és szombathelyi forgalmi főnökségnél a hivatalos órák tartama alatt megtekinthetők, miért is az ajánlatott tevőkről feltételeztetik, hogy a feltételeket ismerik és azokat magukra nézve egész terjedelmükben kötelezőknek elfogadták.

Oly ajánlatok, melyek nem az itt felsorolt, összes óráknak jó karban tartására, szabályozására és javitására vonatkoznak, hanem azoknak csak egy részére és a melyekben nem átalány-összeg van kitéve, valamint olyan ajánlatok, melyek a feltételektől eltérnek, vagy a kitüzött határidőn tul érkeznek, figyelemben nem vétetnek.

A magyar kir. államvasutak budapest-jobbponti üzletvezetősége fentartja magának a jogot, hogy az ajánlattevők közül — tekintet nélkül az ajánlott átalány összegre — szabadon választhasson.

Budapest, 1893. április hó 27-én.

Az üzletvezetőség.

20446. sz. *M. kir. államvasutak.*

Hirdetmény.

Értesitjük a t. utazó közönséget, hogy a Nyékládháza-budapesti vonatról a gyöngyösi és egri szárnyvonalakra ugy szintén a 408 sz: vonattal Miskolczon át Kassa, Fülek és Szerencs felé utazók egy vonattal fognak Budapestről továbbittatni.

Budapest és Hatvan között azonban a 407 és 408 számu vonatok vasárnap és ünnepnapokon továbvá is két részben jognak közlekedni, miért is felkérjük a t. utazó közönséget, hogy saját kényelmének szempontjából és az első rész tultömöttségének elkerülése végett az ezen napokon Hatvanig utazók mindig a 408 számu vonat második részét használják.

Bubapest, 1893. április hó 17-én.

297. 1—3. **Az igazgatóság.**

5788. kh. 359 2—3

Hirdetmény.

Az 1888. évi VII. t.-cz. 17. §-a s az erre vonatkozó 40000 | 888. sz. magas miniszteri rendelet 56. §-a alapján, a már számba vett s telelő helyökről közös legelőre hajtandó házi állatok állatorvosi megvizsgálása és megbélyegzésére következőket rendelem.

1. Belváros, Sarkad, Pernyáva és Ujtelepen levő, a csordába hajtandó szarvasmarhák állatorvosi megvizsgálása f. hó 10-én reggel 7 órától a befejezésig a nagy vásártéren tartatik meg.

2. Gáj, Séga, Poltura külvárosokban levő, a csordába hajtandó szarvasmarhák, valamint a ménesre bocsájtandó lovak megvizsgálása és bélyegzése f. hó 10-én reggel 7 órától délig Gáj, Gizellatér, mig a tanyákon levő szarvasmarhák és lovak megvizsgálása és bélyegzése ugyanaznap d. u. 2 órától a Turray-féle csárda előtti országuton a befejezésig tartatik meg.

3. A nagy gulyára és szüz gulyára menő szarvasmarhák, valamint a belvárosi ménesre menő lovak megvizsgálása és bélyegzése f. hó 15-en reggel 7 órától a befejezésig a már kitüntetett helyeken lesz megtartva.

4. Vizsgáló biztosokul a vásártérre Joó Béla rendőrfogalmazó, Varga János állatorvos urak, a bélyegzéshez Gajda Gábor rendőr őrmester, mig Gájban és a külhatárban tartandó vizsgálatokhoz Madarász Antal alkapitány, Révész Gyula állatorvos, a bélyegzéshez Suchy Károly iroda tiszt urak küldetnek ki.

5. Az előállitott állatok gazdái a legelő dij rendezését igazolni, valamint vagy nevükre szóló vagy arra átirt marhajárlatot felmutatni kötelesek.

Felhivatik a város lakossága, miszerint a fent kitett időben és helyre állatait a marhalevéllel és legeltetési jeggyel pontosan előállitsa, mert elmaradás esetén a hivatkozott törvény 151. §. értelmében a mulasztás szigoru büntetést vonand maga után.

Arad, 1893. évi május hó 7.

Főkapitány ur távollétében:

Nyáry Béla,
alkapitány.

Nyomatja és kiadja az „Aradi nyomdatársaság" könyvnyomdája